

АНОТАЦІЯ

Олексієнко Є. В. Механізм управління ціновою стратегією як функціональною компонентою економічної безпеки підприємства.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 «Економіка». – Український державний університет науки і технологій, Дніпро, 2026.

Дисертаційне дослідження присвячено проблемному питанню управління компонентами економічної безпеки, а саме ціновою стратегією на мікрорівні. Актуальність теми дослідження обумовлена специфікою глобального товарного ринку, в межах якого діють підприємства гірничо-металургійного сектору, де ціна формується не на рівні окремого виробника, а в межах світової системи попиту і пропозиції. А учасники ринку металопродукції потребують інструменту, який дозволяє оцінювати економічну безпеку через ринкові індикатори та реагувати на зміни до того, як вони трансформуються у фінансову кризу.

Метою дисертаційної роботи є наукове обґрунтування теоретико-методологічних засад стратегічного управління на мікрорівні і розробка на цій основі інтегрального методичного підходу, який дозволяє інтегрувати цінову стратегію у систему управління економічною безпекою підприємства та кількісно оцінити вплив ринкової, фінансової, ризикової та операційно-виробничої складових на рівень економічної безпеки.

Застосування комплексу загальнонаукових та спеціальних методів пізнання сприяло досягненню поставленої мети дослідження. Системний та структурно-функціональний аналіз використані для дослідження економічної безпеки як цілісної системи та сукупності взаємопов'язаних складових. Методи фінансової діагностики та описової статистики забезпечили аналітичне підґрунтя для розрахунку інтегрального показника економічної безпеки. Метод лінійної згортки дозволив кількісно виразити інтегральний

показник економічної безпеки. Метод валютної експозиції застосовано для оцінки чутливості виручки до зміни валютних курсів. Економіко-математичні моделі використані для зниження суб'єктивізму під час ухвалення цінових управлінських рішень.

Науковим результатом виконаного дослідження є уточнення та поглиблення понятійно-категоріального апарату економічної безпеки підприємства та його цінової стратегії. Результатом наукової інтерпретації сутності стратегії та функцій стратегічного управління є кореляційний зв'язок стратегії з економічною безпекою підприємства, оскільки їх спільними ознаками є: надійність, гнучкість, результативність та керованість. Характерними властивостями економічної безпеки на мікрорівні визнано: стійкість до потенційних ризиків і загроз, збалансованість наявних виробничо-фінансових ресурсів, здатність до ефективного та адаптивного управління ними задля збереження конкурентних позицій підприємства в певній галузі економіки. А цінова стратегія позиціонується нами як цільовий орієнтир досягнення цілей підприємства в контексті його економічних інтересів.

Розкрито сутність організаційно-методологічного інструментарію економічної безпеки підприємства, який на нашу думку, є індивідуальним для кожної компанії і залежить від виду бізнесу, нюансів фінансово-господарської діяльності, сукупності внутрішніх та зовнішніх загроз і ризиків. Доведено, що формою впливу цінової стратегії як організаційного інструментарію на управління економічною безпекою підприємства є адаптація до ринкових змін, забезпечення конкурентоспроможності, стабільність фінансових потоків та прогнозованість прибутковості.

Досліджено сутність системи економічної безпеки підприємства, яку представлено як інтеграційну взаємодію таких складових: безпеко-орієнтованого управління, стратегічних інтересів підприємства, заходів із забезпечення фінансової стійкості та цільових орієнтирів цінової стратегії.

Обґрунтовано доцільність поєднання витратного, ринкового, параметричного методів та ризикового підходу для потреб ціноутворення в

гірничо-металургійному секторі через такі особливості: залежність ціни на металопродукцію від світових цін та вартості енергоносіїв; необхідність врахування рівня інфляції за період виробничого циклу; наявність значного параметричного ряду готових виробів.

Сформовано варіанти моделювання цінових управлінських рішень, які сфокусовані на ресурсно-комунікаційній взаємодії та партнерстві. Запропоновано модель формування комерційної пропозиції та ухвалення цінових рішень, яка враховує пріоритети та потенціал бізнес-одиниці, дозволяє систематизувати альтернативні виробничі та комерційно-збутові рішення, за якими в режимі діалогу на базі моделі цінового моніторингу узгоджуються економічні інтереси сторін та визначаються остаточні умови комерційної угоди.

За результатами аналізу стану українського металургійного сектору виявлено потребу у методичному підході, який поєднує фінансові, ринкові, операційні та ризикові характеристики діяльності підприємства, де ключову роль відіграє цінова стратегія, оскільки в металургії вона є не просто інструментом маркетингової політики, а визначає здатність підприємства генерувати грошові потоки.

Запропоновано методикау інтегрального оцінювання з урахуванням фінансової, ринкової, операційно-виробничої та ризикової безпеки, яка перетворює економічну безпеку на керований параметр діяльності підприємства. Обґрунтовано економічну інтерпретацію інтегрального показника шляхом узгодження якісних станів економічної безпеки та впливу цінової стратегії на кінцеві результати діяльності. Доведено, що такий підхід до оцінювання рівня безпеки дозволяє перейти від реактивного управління до керованого. Інтегральний показник економічної безпеки виступає не лише індикатором стану підприємства, а й орієнтиром управлінських рішень. Отримані значення показника дають змогу ідентифікувати джерело зниження економічної безпеки та спрямувати управлінський вплив не на наслідки, а на фактори їх формування.

Наукова новизна результатів, отриманих в ході дослідження, полягає у розвитку теоретичного підґрунтя безпеко-орієнтованого управління в контексті інтеграційної взаємодії з ціновою стратегією; обґрунтуванні доцільності збалансування усіх основних стратегій підприємства для досягнення його головної бізнес-цілі; розробці такого інтегрального показника економічної безпеки, який виступає не лише індикатором стану підприємства, а й є орієнтиром цінових управлінських рішень, спрямованих на підвищення керованості процесу ціноутворення та зниження чутливості фінансових результатів до ринкової волатильності.

Практичне значення результатів дослідження підтверджується апробацією запропонованої методики інтегрального оцінювання економічної безпеки на показниках ПрАТ «Камет Сталь» та можливістю використання практичних рекомендацій у діяльності підприємств тих галузей економіки, де світова система попиту і пропозиції має визначальний вплив на формування ціни.

Ключові слова: цінова стратегія, економічна безпека, стратегічне управління, ресурсно-комунікаційна взаємодія, інтегральне оцінювання, цінові управлінські рішення, фінансова стійкість, цільові орієнтири, цінова волатильність, узгодження економічних інтересів.

ABSTRACT

Oleksiienko Ye. V. The Mechanism for Managing Pricing Strategy as a Functional Component of a Company's Economic Security. – Qualifying scientific work on manuscript rights.

Dissertation submitted for the degree of Doctor of Philosophy on the specialty **051 «Economics»**. – Ukrainian State University of Science and Technologies, Dnipro, 2026.

The dissertation research focuses on the issue of managing components of economic security, specifically pricing strategy at the micro level. The relevance of the research topic stems from the specific nature of the global commodity market, within which enterprises in the mining and metallurgical sector operate, where prices are determined not at the level of individual producers but within the global system of supply and demand. Participants in the metal products market need a tool that allows them to assess economic security through market indicators and respond to changes before they escalate into a financial crisis.

The aim of this dissertation is to provide a scientific justification of the theoretical and methodological foundations of strategic management at the micro level and, on this basis, to develop an integrated methodological approach that allows for the integration of pricing strategy into the enterprise's economic security management system and for the quantitative assessment of the impact of market, financial, risk, and operational-production components on the level of economic security.

The application of a set of general scientific and specialized research methods contributed to the achievement of the study's objectives. Systemic and structural-functional analysis were used to examine economic security as an integrated system and a set of interrelated components. Financial diagnostic methods and descriptive statistics provided the analytical basis for calculating the integral indicator of economic security. The linear convolution method allowed for the quantitative

expression of the integral indicator of economic security. The currency exposure method was applied to assess the sensitivity of revenue to changes in exchange rates. Economic-mathematical models were used to reduce subjectivity in the process of making pricing management decisions.

The scientific result of this study is the refinement and deepening of the conceptual and categorical framework of an enterprise's economic security and its pricing strategy. The result of the scientific interpretation of the essence of strategy and the functions of strategic management is the correlation between strategy and the economic security of an enterprise, since their common characteristics are: reliability, flexibility, effectiveness, and manageability. The characteristic properties of economic security at the micro level are recognized as: resilience to potential risks and threats, the balance of available production and financial resources, and the ability to manage them effectively and adaptively to maintain the enterprise's competitive position in a specific sector of the economy. We position pricing strategy as a target benchmark for achieving the enterprise's goals in the context of its economic interests.

This paper examines the nature of the organizational and methodological tools for corporate economic security, which, in our view, are unique to each company and depend on the type of business, the specifics of financial and economic activities, and the combination of internal and external threats and risks. It is demonstrated that the form of influence of pricing strategy as an organizational tool on the management of an enterprise's economic security is adaptation to market changes, ensuring competitiveness, stability of financial flows, and predictability of profitability.

The essence of an enterprise's economic security system has been examined, presented as the integrated interaction of the following components: security-oriented management, the enterprise's strategic interests, measures to ensure financial stability, and the target benchmarks of the pricing strategy.

The feasibility of combining cost-based, market-based, and parametric methods with a risk-based approach for pricing in the mining and metallurgical

sector is substantiated due to the following characteristics: the dependence of metal product prices on global prices and the cost of energy resources; the need to account for the inflation rate over the production cycle; the existence of a significant parametric range of finished products.

Models for pricing management decisions have been developed that focus on resource- and communication-based interaction and partnership. A model for developing commercial proposals and making pricing decisions has been proposed that takes into account the priorities and potential of the business unit, allows for the systematization of alternative production and commercial-marketing decisions, through which, in a dialogue based on a price monitoring model, the economic interests of the parties are reconciled and the final terms of the commercial agreement are determined.

Based on the analysis of the state of the Ukrainian metallurgical sector, a need has been identified for a methodological approach that combines the financial, market, operational, and risk characteristics of a company's activities, where pricing strategy plays a key role, since in metallurgy it is not merely a marketing policy tool but determines the enterprise's ability to generate cash flows.

A methodology for integrated assessment is proposed, taking into account financial, market, operational-production, and risk security, which transforms economic security into a controllable parameter of a company's operations. The economic interpretation of the integrated indicator is substantiated by aligning the qualitative states of economic security with the impact of pricing strategy on final results of operations. It is demonstrated that this approach to assessing the level of security allows for a transition from reactive management to controlled management. The integrated economic security indicator serves not only as an indicator of the enterprise's condition but also as a guide for managerial decisions. The values obtained from this index make it possible to identify the source of a decline in economic security and to direct managerial efforts not at the consequences but at the factors contributing to them.

The scientific novelty of the results obtained in the course of this study lies in the development of the theoretical foundation for security-oriented management in the context of its integration with pricing strategy; justifying the feasibility of balancing all the enterprise's core strategies to achieve its primary business objective; and developing an integrated economic security indicator that serves not only as a measure of the enterprise's condition but also as a guide for pricing management decisions aimed at enhancing the controllability of the pricing process and reducing the sensitivity of financial results to market volatility.

The practical significance of the research results is confirmed by the testing of the proposed methodology for the integrated assessment of economic security using the indicators of PJSC "Kamet Steel" and the possibility of applying practical recommendations in the operations of enterprises in those sectors of the economy where the global system of supply and demand has a decisive influence on price formation.

Keywords: pricing strategy, economic security, strategic management, resource-communication interaction, integrated assessment, pricing management decisions, financial stability, target benchmarks, price volatility, alignment of economic interests.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті у наукових фахових виданнях України категорії Б

1. Топоркова О. А., Савчук Л. М., Олексієнко Є. В., Ільїн О. Д. Вплив комерційних ризиків на цінову стратегію підприємств-експортерів. *Інвестиції: практика та досвід*. 2024. № 14. С. 96-101. DOI: <http://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.14.96>

2. Топоркова О. А., Савчук Л. М., Олексієнко Є. В. Складові цінового моніторингу в контексті управління економічною безпекою підприємства. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2025. № 1(16). С. 320-325. DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.16-49>

3. Олексієнко Є. В. Методичний інструментарій формування ціни та її складових з урахуванням технологічної специфіки підприємства. *International Scientific Journal "Internauka". Series: "Economic Sciences"*. 2025. № 8 (100). С. 46-53. DOI: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2025-8-11330>

4. Бандоріна Л. М., Олексієнко Є. В. Інтеграційна взаємодія як передумова узгодження цінової стратегії та безпекової політики на мікрорівні. *Здобутки економіки: перспективи та інновації*. 2025. № 24. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.17824766>

5. Олексієнко Є. В. Цінова стратегія як інструмент ресурсно-комунікаційного забезпечення бізнес-процесів. *Ефективна економіка*. 2026. № 2. DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2026.2.152>

Тези доповідей та матеріали науково-практичних конференцій

6. Савчук Л. М., Олексієнко Є. В. Аналіз беззбитковості для формування цінової стратегії підприємства. «*Економічна кібернетика: інструменти, моделі і методи інтелектуальної підтримки прийняття рішень*». Збірник наукових праць за матеріалами Всеукраїнської інтернет-конференції, м. Дніпро, 1-2 березня 2023 р. Дніпро : УДУНТ, 2023. С. 198-202.

7. Савчук Л. М., Олексієнко Є. В. Огляд і критичний аналіз моделей цінової політики підприємства. «*Економічна кібернетика: інструменти і методи дослідження та організації економічних процесів*». Збірник наукових

праць за матеріалами Всеукраїнської інтернет-конференції, м. Дніпро, 1-2 березня 2024 р. Дніпро : УДУНТ, 2024. С. 188-192.

8. Савчук Л. М., Олексієнко Є. В. Цінова стратегія як фактор впливу на ефективне використання фінансових ресурсів підприємства. *«Економічна кібернетика: управління даними, хмарні технології та інфокомунікації»*. Збірник наукових праць за матеріалами Всеукраїнської інтернет-конференції, м. Дніпро, 3-4 березня 2025 р. Дніпро : УДУНТ, 2025. С. 131-135.

9. Савчук Л. М., Олексієнко Є. В. Цифрова стратегія розвитку інтегрованих бізнес-структур. *Сучасний стан та перспективи розвитку обліку, аудиту, оподаткування та аналізу в умовах міжнародної інтеграції : матеріали V Міжнар. наук.–практ. Інтернет-конф.* (18 листопада 2025 р., м. Херсон – м. Хмельницький) – Херсон: Книжкове видавництво ФОП Вишемирський В. С., 2025. С. 315-317.

10. Олексієнко Є. В., Бандоріна Л. М. Параметричні методи ціноутворення на металопродукцію. *Моделювання та прогнозування економічних процесів : матеріали XIX Міжнар. наук.–практ. конф.* (4 грудня 2025 р., м. Київ). URL: <https://ecocyber.fmm.kpi.ua/uk/nauka/regulyarni-naukovi-zahody/konferencziyi/>

11. Олексієнко Є. В. Цінова стратегія як організаційний інструментарій економічної безпеки підприємства. *Дослідження та оптимізація економічних процесів : тези 22-ї Міжнар. наук.- практ. конф. «Оптимум-2025»*, 9–11 грудня 2025 р. / за заг. ред. Строкова Є. М. ; Нац. техн. ун-т «Харків. політех. ін-т» та ін. Харків : НТУ «ХП», 2025. С. 208-211.

12. Олексієнко Є. В. Інтегроване управління економічною безпекою на мікрорівні. *Актуальні проблеми сучасного бізнесу: обліково-фінансовий та управлінський аспекти: матеріали VII Міжнар. наук.- практ. інтернет-конф.* (25-26 березня 2026р., Львів.) – Львів: ЛНУВМБ імені С. З. Гжицького, 2026. С. 366-367.